

POLAK WE FRANCJI

W TOKIO, STOLICY JAPONJI

DENTYSTA LEKARZ

E. M. SMULAR

Z PARYSKIEGO FAKULTETU MEDYCZNEGO.

Leczenie i usuwanie zębów według najnowszych systemów bez bólu. Amerykańskie roboty Złote korony, mostki. Elektryczne sposoby uspakajające bóle i wzmacniające zęby i dziąsła. Dla niezamożnych — wielkie ustępstwa. W wielu wypadkach udzielamy swej zgody na pła-
cenie należności w kilku ratach. — Codziennie od 9 rano do 7.30 w. w niedzielę do 1 i pół

48, RUE DE DUNKERQUE, PARIS

Metro: Gare du Nord. Barbès. — Telefon: Trudon 42-79.

JERZY LEWINSKI

ADWOKAT PRZYSIĘGŁY przy Petersb. Sądzie Apel.

Załatwienie wszelkich spraw w Polsce i zagranicą. Akta rejestralne. Spadki. Naturalizacja. Porady listow. i osob.

Obrona we wszystkich sądach. Pełnomocnictwa. Sprawy ślubne.

przyjmuje od 9 do 12 i od 2 do 6; w niedzielę od 9 do 12. — Sprawy cywilne, kryminalne i handlowe.

28, AVENUE DE L'OPERA, PARIS (2^e). 5-te piętro-winda. Metro: Opera. Tel.: Richelieu 97-05

CZYSZCZĄCY KREW „AWRANIN“

istn. od r. 1893 S. Petersb., Kołokolnaja II, **BALSAM INDYJSKI**, nieszkodl. sok roślin. czyszczy krew od szkodl. mikrob. i zarazy. Po zużyciu 1-ej but. chory czuje jak wyniszczony chorobą organizm napęnia się nowymi siłami. Na 3-ci, 4-ty dzień chory czuje ulgę, a po miesiącu lub półtora, nie ma się po co leczyć, gdyż jest już wyleczony. **AWRANIN**, daje świetny apetyt i wylecza wszelkie żołądkowe choroby. — Całkowite wyleczenie syfilisu we wszyst. stadiach i ze wszyst. skutkami; CHOROBY mleczną pacierz. i tabes, paraliż postępowy, lupus czyli wilk, psoriasis, egzema, rak, sykoza epilep., tuberk. kości i wszyst. chor. dziedziczne, złotucha, bezsilność również podlegają wyleczeniu, a także chor. nerw. — Posiadam dzies. tysięcy listów i świadectw notarj. stwierdz. wylecz. się od tych chor. **BALSAM** jest premj. i nagrodz. złotym medalem na europ. wystawach. Broszura na żądanie za przesyłką 2 fr. na kosztą poczt. **WYSTRZEGAĆ** się naśladownictw i żądać tylko z marką **«AWRANIN»**, gdyż w Paryżu zaczęto podrabiać. — **AWRANIN** sprzed. się we wszystkich aptekach, a gdzie go niema dotąd, wysyłamy za zaliczką pocztową. — **ADRESUJECIE:**

AWRAKHOFF, 6, rue Maublanco. — PARIS (15). — (Metro Vaugirard).

OSZCZĘDNOŚCI SKŁADAJ I WYSYŁAJ PIENIĄDZE DO POLSKI

JEDYNIIE ZA POŚREDNICTWEM

BANKU POLSKA KASA OPIEKI

(BANK P. K. O.)

187, rue de Courcelles, PARIS (17) .. Metro Pereire. AGENCJA POŁNOČNA: L E N S, 7. Rue de la Paix.

-- -- Konto pocztowe: 1401 - 65 - Paris -- --

Oprocentowanie depozytów 5 3/4 rocznie. Wypłata na każde żądanie.

Najniższe stawki przekazowe. — Wypłata rent.

Wykonywanie wpłat i wypłat oraz wymiana książeczek Pocztovej Kasy Oszczędnosci w Warszawie na książeczki Banku Polskiej Kasy Opleki.

Książeczki Banku P. K. O. mogą być wymienione w Polsce na książeczki Pocztovej Kasy Oszczędnosci Informacyj o Banku P. K. O. udzielają Konsulaty R. P., oraz Opleki Polskie.

NAJDOŚKONALSZE

PATEFONY

W CENIE FR. 235 — FR. 450

FR. 600 METALOWE

ORAZ: GRAMOFONY z TRABA

z 2 LETNIA GWARANCJĄ — BĘDĄ WAM

DOSTARCZONE ZA WPLACENIEM FR. 50

ISZEL RATY RESZTA NA 10 MIESIĘCY

PLITY POLSKIE UKRAIŃSKIE I ROSYJSKIE

PO FR. 18 I FR. 20

UWAGA! PRZY KUPNIE ZA GOTÓWKĄ

DARMO 4 WIELKIE PLITY

HARMONJE RECZNE NIEMIECKIE

POLSKIE (STAMBIROWSKI) CZESKIE HEUGONKA

NA PLATACH MOSIĘZNYCH

SKRZYPCE, MANOLINY ORAZ

NUTY I SZKOŁY DO NICH

PISAC LUB UDAC SIE DO:

PHONO-MESLAY

45 RUE MESLAY PARIS III

DOSTARCZAM DO FRANCJI
TANIE CZESKIE PIERZE
BENEDIKT SACHSEL
Lobzy Nr. 346 u Pilzen
CZECHY
(République Tchecoslovaque)

kilogram białego darte go 30 fr., lepszego 40 i 50 fr.; mię-
kiego jak kwap 65 i 75 fr.; najlepszego 90 fr. — Ceny we
frankach francuskich Wysyła bezpłatnie i bez cła za za-
liczką pocztową. Opakowanie się nie wlicza. Wymieniam
i odbieram napowrót. — Próbką darmo. — Paczki z
Czech do Francji są około 14 dni w drodze.

SPECJALISTA (Fakultetu Paryskiego) przyjmuje

z WARSZAWSKĄ AKUSZERKĄ JADWIGĄ 34, Bd. de la Vilette, Paris (19) — Telefon Nord 46-65.
Metro: Belleville. Tramwaj: 5. Autobusy N-FB z Gare du Nord A Y. — GABINET Z KLINIKĄ są urządzone
według najnowszych wymagań nauki. Choroby kobiece i dziecięce, wewnętrzne. Wypadki przy pracy, szczepienie ospy,
masaże, bańki suche i cięte. Diatermia, Darsonulizacja. Lampa Kwarcowa. Przyjmuje się kobiety na czas połogu. Nieza-
możne umieszcza się w zakładach i szpitalach bezpłatnie. Codziennie: od 9-12 i od 4-9. W Niedziele i święta od 9-4.

ORGAN ZJEDNOCZENIA POLSKICH TOWARZYSTW KATOLICKICH

POLAK W EFRANCJI

Adres Redakcji i Administracji
263-bis, rue St. Honore, PARIS (1°)

Konto Czekowe Nr. 97.067.
Telefon : Richelieu 90-40

Prenumerata: we Francji — 3 fr. mies.
w Belgji — 4 fr. mies.

W obliczu bezrobocia

Z dnia na dzień dochodzą nas wieści z różnych stron świata, że liczba bezrobotnych sięga już kilkanaście milionów, a zapowiadają nam, że z początkiem zimy bezrobocie jeszcze wzrośnie poważnie. Również w Polsce bezrobocie daje się we znaki bardzo silnie, a przygotowania, jakie się czyni ze strony rządu i społeczeństwa, świadczą dobitnie, iż oczekuje się wzrostu bezrobocia w bardzo wielkiej mierze, a co za tem idzie zubożenia szerokich mas. Wynika dla nas na wychodźstwie stąd praktyczny wniosek, że nie wolno lekkim sposobem pozbywać się pracy, pocieszając się tem, że znajdzie się pracę w kraju, bo w rzeczywistości się jej tam nie można spodziewać.

We Francji zasadniczo bezrobocie jest małe. W rolnictwie niema go prawie zupełnie, w górnictwie wprowadzie są «świętówki», które powodują pewne zubożenie, gdyż górnik niema możliwości pracować we wszystkie dni tygodnia. Jednak w przemyśle budowlanym, gdzie z nastaniem zimowych miesięcy ruch jest zwykle słabszy, da się odczuć bezrobocie. Dotyczy to także przemysłu metalowego, gdzie według zapewnień statystyk, bezrobocie jest największe, a zapowiada się jeszcze jego wzrost. Już obecnie na ogólną liczbę 300 tysięcy pracujących rodaków, z tych 160 tysięcy w górnictwie i rolnictwie, jakie 3500 jest bezrobotnych. Największe bezrobocie daje się odczuwać w departamencie Sekwany, a przede wszystkim w samym Paryżu.

Wynika stąd praktyczna wskazówka, że absolutnie należy się powstrzymać od szukania pracy w tych stronach, bo jej się nie otrzyma. A dodać trzeba, że wielu naszych rodaków tu właśnie — niewiedząco dlaczego — pragnęłoby pracować.

Jakie są środki zaradcze, których trzeba się chwycić wobec widma bezrobocia i nędzy, jakie poczyną nas ścigać? Przede wszystkim trzeba oglądać się na samego siebie, bo pomocy z drugiej strony można szukać dopiero, gdy się rzeczywiście znajduje w nę-

dzy, a tej należy zapobiec, o ile możliwości. Dlatego pamiętajmy, aby nie trwonić pieniędzy na rzeczy niepotrzebne, ale oszczędzać, co i gdzie się tylko da. Wielu naszych rodaków «puszcza się» nieraz na interes bardzo wątpliwe. Pamiętajmy, że nie teraz pora po temu, aby lekkomyślnie nieraz porzucać miejsce swej pracy, bo o nią gdzieindziej będzie bardzo trudno. I gdyby nawet warunki obecnej pracy nie były najkorzystniejsze, trzeba umieć przycisnąć zęby. Trzeba także starać się, by niczem nie dawać powodu do zwolnienia z pracy.

Bezrobocie jednak według wszelkich przewidywań jest nieuniknione w najbliższych miesiącach. Trzeba się z tem liczyć i dlatego też przedsięwziąć środki, aby złemu w miarę możliwości zaradzić. Społeczeństwo wychodźcze jest tu skazane przede wszystkim na własną pomoc. Wobec oszczędności, pod których znakiem żyje w dobie obecnej kraj, nie można się spodziewać większej pomocy ze strony naszych urzędów konsularnych. Możliwość wprowadzić żądać, aby rozłożenie funduszy, jakimi dysponują władze nasze na wychodźstwie, było więcej dostosowane do rzeczywistych potrzeb wychodźstwa, aby nie wydawano niepotrzebnie pieniędzy rządowych na rzeczy, z których wychodźstwo ma małą, albo nawet żadną korzyść. Zapewne niejednego bezrobotnego skorzystałby z tego źródła. Możliwość także żądać, aby fundusz dyspozycyjny władz z racji nadchodzącego bezrobocia był powiększony. Ale nadzieje po temu są bardzo słabe.

W zasadzie chodzi w całej sprawie o trzy rzeczy. Mianowicie nasamprzód, aby wynaleść pracę bezrobotnym. Tu wielkie przysługi oddać mogą albo specjalnie wyznaczeni mężowie zaufania konsulatów, którzy w każdej kolonii, zbierać będą wiadomości o miejscach, gdzie można znaleźć pracę, i donosić o tem systematycznie konsulatowi, albo nawet prasa, której czytelnicy donoszą, gdzie są miejsca wolna. I

5000 gramofonów bezpłatnie

SPECJALNE WARUNKI NA POLSKIE PŁYTY

Zastąpić kreski literami tak, by słowa utworzyły nazwy trzech miast w Polsce. Czytelnik, który rozwiąże to zadanie, zgodnie z warunkami, otrzyma w celach propagandy — BEZPŁATNIE gramofon. Wytnijcie załączony bon i wyślijcie na tych miast odpowiedź:

22, Rue DES 4-FRERES PEIGNOT — PARIS (15°). A R Y A, SERVICE K.

Załączcie kopertę z adresem waszym i znaczkiem za 50 centimów.

W ~ r s ~ ~ a

K r ~ ~ ó w

L - ó -

o tem tu przypominamy. Jeżeli ktokolwiek z naszych czytelników jest w szczęśliwym położeniu, gdzie jeszcze są wolne miejsca pracy, niechaj nam natychmiast doniesie, a postaramy się powiadomić o tem czy to konsulaty, czy też Misję, do której stale zgłasza się wielka ilość bezrobotnych, chociaż z urzędu swego nie jest powołana do wyszukiwania pracy bezrobotnym.

Druga rzecz, to umożliwienie bezrobotnym dojazdu do miejsca pracy, jeżeli ją znalazł. Tu już z pomocą winny przyjść konsulaty w pierwszym rzędzie, dostarczając bezrobotnemu odpowiednich funduszy. Wreszcie zdarzyć się może, że dla bezrobotnego nie ma innej rady, jak odesłać go do kraju, gdzie łatwiej znajdzie pomoc, czyli t. zw. repatriacja. Tu również w pierwszym rzędzie konsulaty są zobowiązani nieść pomoc.

Nie wolno jednak przeceniać siły finansowej konsulatów, gdyż — jak wspomnieliśmy — fundusze dyspozycyjne ich są obecnie mocno ograniczone. Samo-

pomoc wychodźstwa jest więc niezbędna. Towarzystwa nasze będą miały tu bardzo poważne zadanie do spełnienia. Należy w nich tworzyć już obecnie fundusz samopomocy, który uzyska się drogą dobrowolnych składek czy też specjalnie urządzonych imprez wszelkiego rodzaju. Zapewne najlepiej będzie, jeżeli funduszem tym zajmie się komitet towarzystw, tam, gdzie on istnieje, albo też towarzystwo, jeżeli jest samo w Kolonii. — Niektóre towarzystwa mają wykreślony cel charytatywny, np. Konferencje św. Wincentego a Paulo — ich zadaniem szczególnie pamiętać o nadchodzącem bezrobociu. Jest ich wprawdzie nie wiele, a właśnie obecne położenie najlepiej dowodzi ich potrzeby. Idąc za głosem swych arcybiskupów w kraju, którzy pierwsi rzucili hasło do pomocy bezrobotnym, zapewne i duszpasterze nasi pomyślą nad sposobami, aby ukoić nędzę. Stowarzyszenia i bractwa katolickie napewno nie będą się ociągać w pracy nad opanowaniem biedy, gdyż praca taka jest wykwitem ducha prawdziwie katolickiego.

N. Reda.

EWANGELJA NA NIEDZIELĘ OSIEMNASTĄ PO Z. ŚWIĄTKACH MAT. IX. 1—8

W on czas: Wstąpiwszy Jezus w łódkę przewiózł się i przyszedł do miasta swego. A oto przynieśli mu powietrzem ruszonego, na łożu leżącego. A widząc Jezus wiarę ich rzekł powietrzem ruszonemu: Ufaj Synu, odpuszczają się grzechy twoje. A oto niektórzy z Doktorów mówili sami w sobie: Ten bluźni. A widząc Jezus myśli ich, rzekł: Czemu myślicie złe w sercach waszych? Cóż jest łatwiej, rzec: odpuszczają się grzechy twoje? — czyli rzec: wstań i chódź? A iżbyście wiedzieli, że moc ma Syn człowieczy na ziemi odpuszczać grzechy, tedy rzekł powietrzem ruszonemu: Wstań, weźmij łożo twe, a idź do domu twego. I wstał i poszedł do domu swego. A ujrzawszy rzesze bały się, i chwaliły Boga, który dał takową moc ludziom.

Czy grzech istnieje? Nieraz się słyszy od ludzi, prowadzących najpospolitsze życie, bez Boga, modlitwy i sakramentów, iż może, «gdy będą umierać», zawezwą kapłana, bo jednak pewniej jest umrzeć pod opieką Kościoła; inni nawet i tego nie chcą, a uważają, iż sami sobie dadzą radę w chwili ostatniej swej ziemskiej pielgrzymki. Dziwne to zjawisko tłómaczy się wypaczeniem sumienia pod wpływem pychy, namienności, złych przykładów.

Otoż sumienie jest różne stosownie do jego wychowania. Sumienie prawdziwe jest prawe, t. j. głosem Boga nakazującego czynić dobro, a unikać zła, a tem samem oddaje Bogu należną mu cześć, a w stosunku do innych trzyma się zasady: nie czyni drugiemu, co tobie niemiło. Słowem sumienie prawe, które obowiązuje każdego, pod groźbą wiecznego potępienia, nakazuje wypełniać całkowitą wolę bożą w miarę, jak jest wiadomą, przyczem pewne minimum zawarte w przykazaniach pańskich nie może być zapomiane przez żadną rozsądkiem obdarzoną jednostkę, gdyż, jak mówi św. Paweł w liście do Rzymian, poganie, którzy objawionego prawa możeszowego nie otrzymali, mają to prawo wyryte przez Boga w swych sercach. Z drugiej strony jest rzeczą znaną, jak łatwo łamiemy przepisy boże, t. j. popełniamy grzech ciężki, śmiertelny. Jeśli się jemu nie opieramy, to wkrótce grzech ten staje się nałogowym i grzesznik połyka nieprawość jak wodę, mówi Pismo św. Im bardziej nałóg w duszy zatwardziałego grzesznika się usadawia, tem trudniej z niego wyjść, stąd wielkie przeszkody dla nawrócenia nałogowych rozpustników, pijaków, karcarzy, niedowiarków, bluźnierców, złodzieiów.

Aby zmniejszyć ciężkość swych grzesznych przyzwyczajeń, nałogowi grzesznicy poddają w wątpliwość ważność przykazań boskich i kościelnych, odwołują się do przykładu innych, przytaczają miłosierdzie boże, czasami twierdzą, iż sa-

mi dostatecznie żałują za swe grzechy, byleby tylko uniknąć spowiedzi i szczerego postanowienia poprawy. Są to próżne wykręty: Skrucha doskonała za grzechy usprawiedliwia nas przed Bogiem, o ile zawiera w sobie pragnienie rzeczywiste sakramentalnej spowiedzi i wypełnienia tej spowiedzi, gdy jest możliwą. To też można śmiało powiedzieć, iż unikanie ustawiczne spowiedzi jest zwiastunem wiecznego potępienia, gdyż źródłem tego jest pycha, a co za tem idzie pogarda dla sakramentów, okupionych krwią Zbawiciela. Są, co prawda, tacy, co nie przystępują do spowiedzi w obawie drwin bezbożników; ci dla nabrania odwagi, niech sobie przypomną słowa Syna Bożego: «Kto będzie się wstydził przed ludźmi, tego się będę wstydził przed Ojcem Mym, który jest w niebiesiach, a kto Mnie wyzna przed ludźmi, tego i ja wyznam przed Ojcem mym, który jest w niebiesiach». Niech to ostrzeżenie P. Jezusa będzie zbawieniem dla duszy, aby oczyszczona Jego Sakramentami chwaliła Boga w wieczności. Amen.

Ks. Julian UNSZLICHT

KOMUNIKATY POLSKIEJ MISJI KATOLICKIEJ

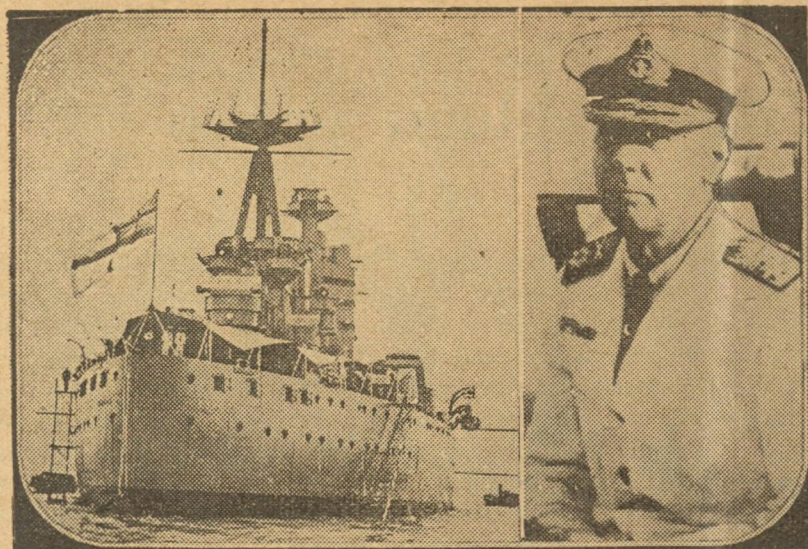
Ks. Prał. Łagoda wrócił z podróży służbowej i przyjmuje o zwykłej godzinie.

Ks. Dziek. Rogaczewski otrzymał od ks. Prymasa portret własny z własnoręcznym podpisem J. Eminencji, w uznaniu za położone około rozwoju pracy duszpasterskiej zasługi.

Ks. Dziek. Makiela został powołany do Roubaix w miejsce ks. Butkiewicza, który powrócił do Polski.

Ks. Wahrol został powołany do St. Etienne.

Bawił w Misji ks. Prał. W. Bliziński, znany organizator par. Lisków.

W Anglii zastrejkowali marynarze wskutek obniżenia żołdu. Na obrazku wielki krążownik angielski «Rodney», na którym odbyła się prawdziwa rewolta, marynarzy a którego komendant, admirał Colvin, demisjonował

Stulecie bohaterskiej śmierci generała Sowińskiego

Wojna polsko-rosyjska 1831 roku miała się ku końcowi. Tragedja tego powstania miała być niebawem przypieczętowana kapitulacją Warszawy, wycofaniem się wojska polskiego i rządu powstańczego, wreszcie przejściem przez granicę, złożeniem broni i emigracją 20.000 żołnierzy... Szlachetny poryw por. Piotra Wysockiego i jego elewów ze Szkoły Podchorążych, nie podtrzymany wielką indywidualnością wodza — którego niestety nie było, utopiony w pertraktacjach dyplomatycznych i świadomości i celowym zwlekaniu z akcją bojową — marniał przez szereg miesięcy i kończyć się musiał klęską...

Brak wiary w zwycięstwo i brak stanowczej woli zwycięstwa w kierownikach akcji wojennej, od Skrzyneckiego do Krukowieckiego, paraliżował najszlachetniejszą inicjatywę, nie dopuszczał do wyzyskiwania przepięknych epizodów bohaterstwa i poświęcenia. Sukcesy pod Wawrem, Dębem Wielkim, Iganiami nie zostają wyzyskane, rajd Dwernickiego na Wołyni zamienia się w klęskę, mija szereg miesięcy niewyzyskanych. Dybicz może bez przeszkody wkroczyć do kraju i posuwać się w jego głąb. Ostrołęka staje się punktem zwrotnym, po którym wynik wojny przesądzony zostaje coraz bardziej na niekorzyść naszą... Beczynność niedorosłych do wysokości zadania naszych wodzów, przepolitykowanie i rozbięcie partyjne — dobijają wreszcie kompanię...

I wtedy, w tym tragicznym momencie, honor oręża polskiego ratuje generał Sowiński.

Znany to epizod z dziejów naszych w stuleciu niewoli i walk o niepodległość, znany z opowieści wielokrotnie opiewany poetyckim piórem i odtworzony wizją artystów malarzy.

Głównodowodzący wojsk rosyjskich Paskiewicz okrążył Warszawę od zachodu. Zdobywa przedmieście Wolę. Nie żałuje krwawych ofiar, by czempredziej opanować stolicę. I wtedy, kiedy wszyscy przed przemocą, pod naporem marszu ofensywnego 86.000 wojsk i 438 armat Paskiewicza, się cofają, — jeden powiada: chyba po moim trupie! Generał Sowiński, 60-letni wiarus ery napoleońskiej, beznogi weteran. Do ostatniego tchu w piersiach broni swej pozycji, razi ze swych armat nadciągającego wroga. Widmo śmierci snuje się nad tym starcem-boha-

terem, który postanowił swym męczeńskim zgonem w chwili klęski uratować honor oręża polskiego.

Pod murem cmentarnym na Woli pada wreszcie dobity bagnietami moskiewskimi...

Oto czyn gen. Sowińskiego, którego setną rocznicę w tym roku obchodzimy.

Poryw młodzieńczy porucznika Wysockiego i bohaterstwo 60-letniego generała Sowińskiego — są dwiema klamrami, spinającymi początek i koniec powstania — 1830/31 roku, są temi ideowymi szczytami, które przesłaniają tragedję tego powstania.

MILY OBOWIĄZEK

Znowu jeden kwartał dobiega końca. Ktokolwiek nie opłacił dotąd zaległej prenumeraty, niech pamięta, aby przesłać natychmiast zaległość. Czytelnikom naszym wysłaliśmy mandaty, na których podano sumę, jaka jest do zapłacenia do końca roku. Każdy, kto pragnie, aby mu nie wstrzymano przesyłki pisma, niech pamięta, by wysłać podaną na mandacie sumę.

ADMINISTRACJA

SZCZĘŚCIE, RADOŚĆ I SPOKÓJ RODZINNY STWARZA ZDROWA KOBIETA

Pielęgnujcie jej zdrowie, bo ono jest największym skarbem, jej i Waszem. — Jeżeli zdrowie jej służy strzeż je i pielęgnuj. — Jeżeli jest cierpiąca — pośpiesz się ją wyleczyć, by uniknąć starości, a może i śmierci.

O W K A L I N E M

leczy się

wszystkie choroby kobiece:

osłabienie, bezsenność, reumatyzm, artretyzm, upławy
O W K A L I N
wzmocnia system nerwowy, i wzbudza normalny obieg krwi, normuje miesiączkowanie (opóźn. i bóle)

O W K A L I N

wraca zdrowie i radość życia.

Twarz odmładza się,

skóra staje się świeżą — zmarszczki znikają.

O W K A L I N

rekomendujemy kobietom. Piszcie do nas, a my Wam wyślemy zadarmo dokładny opis tego cudownego leku.

LABORATORIUM KALEFLUID

49, rue Balagny — Paris (17°)

Prof. Rudolf TARCZYNSKI

Kobiety twórcze ubiegłego wieku

(Dokończenie)

W okresie polskiej literatury poromantycznej, jedno z najpocześniejszych miejsc zajmuje Eliza Orzeszkowa.

Urodziła się w maju 1842 r. na Litwie jako córka bogatego obywatela wiejskiego. Wychowanie otrzymała w klasztorze PP. Sakramentek w Warszawie, gdzie pod kierunkiem prof. Kowaleskiego studjuje z zamiłowaniem literaturę ojczystą. Kochanowski, Rej, Skarga, Trembecki, Mickiewicz, przemawiają do umysłu i wyobraźni młodej dziewczyny z nieodpartą mocą, teźyzną i pięknem języka.

W przyszłości zaznaczy się ten w młodych latach przyswojony humanizm, już to w prześlicznej opisowej prozie Orzeszkowej, już to w jej mowie rymowanej. Pierwszym utworem Orzeszkowej, jaki się ukazał w druku, był obrazek z lat głodowych, ogłoszony w roku 1886. Jest to kreślony jeszcze ręką młodą, niedoświadczoną i niewprawną. Za temat do tej pracy posłużył autorce los chłopów pańszczyźnianych, żyjących w skrajnej nędzy. Piórem Orzeszkowej kieruje uczucie i serce. Maluje ona żywo niedolę uciemiężonych, wyzysk klasy panującej, dokonywanej nad ludem, los młodych dziewcząt, sprowadzonych na bezdroża życiowe przez «paniczów», piętnuje bezmyślność pewnych sfer społecznych, brak uczucia, nienasyconą ambicję, żądzę zabaw i błyszczenia, jak też wykazuje, że pewne błędy ludzkie i wady wiodą mężczyzn i kobiety do zawierania związków, które potem stają się dla nich nieznośnymi kajdanami. W wadliwym wychowaniu widziała Orzeszkowa zasadniczą przyczynę rozstroju stosunków małżeńskich i rodzinnych. Napisała m. i. kilka powieści poświęconych tej kwestji. Są to: «Pan Graba», «Pamiętnik Waćlawy», «Na dnie», «Kilka słów o kobietach», «Marta».

Treść i dążność tych utworów możnaby wyrazić słowami Taine'a o romansach Dickensa a mianowicie: «Bądźcie dobrzy i kochajcie; radość prawdziwa istnieje tylko we wzruszeniach serca, uczuciowość jest całym człowiekiem. Zostawcie naukę uczonym, dumę szlachcie, zbytek bogaczom, miejsce litość nad nędzą, pokorną i powszechną, bo istota najmniej i najbardziej pogardzona, może być tyle warta, co tysiące potężnych i pysznych. Wierście, że litość, ludzkość są to rzeczy w człowieku najpiękniejsze».

W OSTATNIEJ CHWILI

Zbliża się 1-go października, a z nim rozpoczynają się nowe kursa nauki gospodarstwa domowego w szkole dla dziewcząt w St. Ludan. Rodzicom, którzy dotąd córek swych nie zgłosili na nowy kurs, przypomina się w ostatniej chwili, że mogą to ucznić jeszcze, należy jednak zgłoszenie wysłać **natychmiast**. Szkoła przewiduje kursa roczne i półroczne. Nauka jest bezpłatna. Za utrzymanie płaci się 180 fr. miesięcznie, dla biednych uczenie są przewidziane zniżki. Szkoła prócz fachowej znajomości wszystkiego, co wchodzi w zakres gospodarstwa domowego (szycie, krój, kuchnia, książkowość, higiena) daje także naukę języka polskiego i francuskiego, historii, geografji, religji, na życie fortepianu, liworyzacji (malowania), i pisanie na maszynie. Adresować należy:

ECOLE MENAGERE a ST. LUDAN, p. HINDISHEIM, B. RH.

Śmiało można nazwać Orzeszkową «polskim Dickensem». Wszystkie utwory jej napisane prześlicznym, nie doścignionym wprost pod względem obrazowości językiem, tchną najszlachetniejszą tendencją. Wstrząsały ją najróżnorodniejsze pytania, z otaczającego życia, a dotyczące małżeństwa, rodziny, wychowania, losu kobiet i wiele innych kwestji. Widziała, że społeczeństwo traci grunt pod nogami, mnóstwo ludzi traci siłę odporną, ojcowizna się uszczupla, nowi przybysze zabierają ziemię. Nowe, niebezpieczne idee przenikają niedoświadczone umysły, wypaczają charaktery, zatruwają serce jadem. Propaguje ona tendencje humanitarne, opiekę znękanymi niedolą. Ze wszystkich jej dzieł bije prawdziwa chrześcijańska miłość bliźniego. Tym duchem tchną wszystkie jej dzieła, nie wyłączając powieści, do których temat zaczerpnięty został z życia ghetta żydowskiego — jak «Eli Makower» i «Meir Ezofowicz».

Dalej, kolejno, występuje w miarę postępu lat, ewolucja pisarki w dziełach: «Widma», «Nad Niemnem», «Bene nati», w prześlicznej mistrzowsko kreślonej powieści «Cham», «Dwa bieguny», «Mitralla», «Czciciel potęgi», «Sylwek cementarnik».

Po śmierci męża osiadła Orzeszkowa w Grodnie, gdzie brała udział w życiu społecznym, zamieniała hasła głoszone w książkach w czyn, ponosząc nieraz wielkie ofiary materialne. Umarła w roku 1910.

Jeżeli Orzeszkową można nazwać «polskim Dickensem», to Gabriellę Zapolską nazwać można «polskim Zolą».

Talent olbrzymi. Realizm aż niekiedy potworny, lecz niestety prawdziwy, żywo ilustrujący upadek, nędzę ludzką, piętnujący «kołtuństwo», małomieszczaństwo, płytkość, upadek moralny, śmieszność, nierobstwo, seksualizm, jednym słowem bagno życia. Sama, zaczynając swoją karierę pisarsko-artystyczną od sceny, jako aktorka, Zapolska, reprezentantka starego szlacheckiego rodu Korwin-Piotrowskich, podpatruje mistrzowsko życie aktorów, ich nędzę i blichtr, niekiedy też i prawdę świętego ognia, tłumionego w samym początku przez fatalne obyczaje i stosunki życia aktorskiego.

Poznawszy wszystkie światłocienie zakulisowego teatru, Zapolska z aktorki staje się autorką utworów zarówno scenicznych jak i powieściowych. Utwory sceniczne tej miary jak: «Prokurator Halers», «Małka Szwarzenkopf», «Joine Firuities», «Moralność Pani Dulskiej», «Panny Maliszewskie», «Na Sybir», «Tamten», — pod względem ujęcia psychologicznego i scenicznego, stawiają ją w rzędzie najgenialniejszych aktorów, którzy theatrum życia, przetransponowali na teatr istotny.

Tem theatrum życia, tą żywą krwią i pulsem rzeczywistości, dyszą powieści Zapolskiej. Nieprawdopodobna, aż brutalna śmiałość poruszanych zagadnień, zwłaszcza jak na kobietę z ubiegłego stulecia i z ziemiańskiej sfery, inspirowe pióro Zapolskiej, którego raz teźyzną, to znów cudownym dźwiękiem rozlewności, kolejno poraża realizmem, to znów unosi doborę prześlicznych słów, w świat poetyckich emocji. Napisała dużo. Do najlepszych jej utworów powieściowych należą następujące: «Sezonowa Miłość», «Córka Tułski», «Rajski Ptak», «Szmata życia», «O czym się nie mówi», «O

W Budapeszcie, stolicy Węgier, odbył się w tych dniach wspaniały pogrzeb arcyksiężnej Izabelli habsburskiej.

czem się nawet nie myśli», «Janka», «Fin-de siecle-istki», «Pani Dulski przed sądem», «Szaleństwo», «Kobieta bez skazy», «Z pamiętników młodej mężatki».

I tej niema między żyjącymi.

Jeszcze jedna, już ostatnia w niniejszym studjum postać kobieca, z świata literackiego, materjalizuje się pod moim piórem: Marja Rodziewiczówna.

Silna litwinka a właściwie żmudzianka z tych niezłomnych twardych typów, jakie się jeszcze na Żmudzi spotyka. O tej rasie żelaznej istnieje zabawna anegdota, którą można w tem miejscu z powodzeniem powtórzyć:

Za czasów powstania powiesili żmudziana na drzewie. Po trzech dniach przejeżdża lasem chłop i widzi wiszącego człowieka na drzewie. Odwiązuje go z gałęzi, okazuje się, że żmudzin żyje, tylko zemdlął. Doprowadzają go do przytomności i niedoszły wisielec opowiada swoje wisielcze przeżycia: «Wiszę jeden dzień — niewygodnie, wiszę drugi — szyja boli, na trzeci dzień — nudno, bo i szyja boli i niewygodnie, ale teraz już całkiem dobrze».

Z takiej «żyłastej» rasy wywodzi swój ród Rodziewiczówna. Pióro pierwszorzędne, malujące charaktery niezłomne, może nieco fantastyczne, może za dużo bajek jest w jej utworach, temat zbyt często się powtarza w całokształcie jej opowieści, — nie mniej jest to pióro, tak pod względem tendencji, jak języka i umiejętności przeprowadzenia fabuły, trzymającej do końca czytelnika w napięciu, fenomenalne.

Jedną z najpiękniejszych powieści nie tylko w jej dorobku literackim ale w ogóle w piśmiennictwie beletrystycznym jest powieść Rodziewiczówny «Dewajtis».

Jest w tem dziele doskonale przeprowadzony paralelizm między dębem «Dewajtisem», a człowiekiem jak ten dąb mocnym. Bezwzględnie jest to najcenniejsza powieść Rodziewiczówny.

Najchętniej ilustruje życie Litwy i litewskie typy. Ma doskonale rozwinięty zmysł humoru, przez którego pryzmat podpatruje życie studenckie, lubując się nawet w odtwarzaniu «bursza-zabijaki», który poza sobą ma więcej wypitych kufłów piwa, awantur, pojedynków aniżeli włosów na głowie. Kreśląc te typy, szarżuje niekiedy, ponosi ją temperament pisarski, zwłaszcza w początkach jej literackiej kariery. Obecnie jej dzieła cechuje rozważa, umiarkowanie, dojrzałość, opanowanie, no i prześliczny język polski, którym operuje śmiało i szczęśliwie.

UCZCIE SIĘ FRANCUSKIEGO !

Otrzymaliśmy nowy transport samouczków, słowników i rozmówek. Kto zapamięta lub nauczy się jedno słowo dziennie ten do roku będzie już znał 360 słów, a więc będzie władał językiem francuskim.

Kto zna język — tego nikt nie oszuka, wyzyska, obalamuci.

Język — to bogactwo!

Kupcie niezwłocznie:

- 1) Słownik pol.-franc. i franc.-polski w oprawie. Stronice 819. Cena 25 fr.
- 2) Rozmówki fran.-polskie z wymową w oprawie płóciennej format niewielki, stronice 123. Cena 16 fr.
- 3) Gramatyka franc. dla samouczków, łatwa metoda, w oprawie. Stronice 282. Cena 25 fr.

Każdy, kto zamówi 3 książki razem, otrzyma rabat, bo tylko za cenę — 55 fr.

Zamówienia należy nadsyłać:

«POLAK WE FRANCJI»

263-bis, rue St. Honore, Paris (1re)

Najbardziej poza «Dewajtisem» znane są jej powieści: «Magnat», «Straszny dziadunio», «Wrzos», «Na wyżynach», «Na fali», «Nieoswojone ptaki», «Ona», «Farsa Panny Heni», «Byli i będą», «Czarny Buk», «Między ustami a brzegiem puharu», «Kwiat lotosu», «Lato leśnych ludzi».

Jest jedyną z pośród epigonów polskich kobiet twórczych, tu wymienionych, jeszcze żyjącą.

Już zasuwa się na chwilę tu usunięta zasłona, z poza której raz jeszcze na arenę wspomnień, wystąpiły dostojne postacie polskich mistrzyń słowa. Mierzchnię czarodziejska latarnia w której blasku, rzuconem na ekran «wczoraj» wystąpiły słupy prometeuszowego światła, padające na «dzisiaj» i «jutro» kultury polskiej. Jakże nikłym w tem świetle wydaje się błysk tej magicznej latarki, — niby pełzający od blasku świecy, wobec gorejącego ogniem i blaskiem przepożętego słońca duchów twórczych.

Hiszpanja rozbraja się
dobrowolnie, — kilka
pułków zlikwidowano
a żołnierzy rozpusz-
czono do domów

CO TO JEST T. ZW. «AUSTRJACKIE GADANIE»?

Kto chce bliżej zapoznać się z odpowiedzią na nasze pytanie, niech popatrzy się na sobotni numer sławnego «GŁOSU WYCHODZCY». Tam znajdzie, że walka między Mussolinim a Papieżem skończyła się porażką Watykanu, chociaż wiadomem jest, że rząd włoski otworzył na nowo lokale stowarzyszeń Akcji Katolickiej i przywrócił jej wolność. Na tem polega — według «GŁOSU WYCHODZCY» — porażka Watykanu. A skoro Kościół na nowo uzyskał prawo, by w tych stowarzyszeniach działać, by religijnie wychowywać młodzież, — więc powiada «GŁOS», Włochy wzięły **całkowicie** w swe ręce wychowanie młodzieży i odsunęły w sposób stanowczy czynniki niepowołane. Dalszy ciąg wywodów «GŁOSU» są nie mniej «austrjackie». Społeczeństwo emigracyjne — pisze czerwony sztandarowiec — przypatruje się od samego początku na zakusy duchowieństwa i na bezwzględne metody zwalczania przez kler wychodźczych organizacji oświatowych i nauczycieli, którzy do nich należą. Wszelkie środki są tu dopuszczalne. Ma rację «GŁOS», że od początku patrzy emigracja na «zakusy duchowieństwa», bo jeszcze się nawet nie marzyło naszym władzom, a «GŁOS» jeszcze nawet nie istniał, a społeczeństwo emigracyjne mogło patrzeć na to, iż duchowieństwo zajęło się szkołą na emigracji, a Mis. Pol. spełniała nieomal tę samą rolę, jaką spełnia dziś Instruktorat Oświatowy. O jakie organizacje oświatowe zaś chodzi i o jakich nauczycieli? Czy może o PUR, który wydał głośną książkę Rozwadowskiego kompromitującą emigrację? Czy może TUR chodzący na czerwonym pasku? A nauczyciele jacy? Czy może p. Wiącek? Jeżeli o niego chodzi, to wypowiedzieli o nim swoje zdanie ludzie inni, jak redaktorzy «GŁOSU», mianowicie nasze najstarsze i najbardziej zasłużone stowarzyszenia. Nie potrzeba tu koniecznie czepląc się duchowieństwa.

Austrja mały kraj — ale widać wywiera wpływ nawet na wychodźstwo, przynajmniej na niektóre jednostki i... ich gadanie.

GARBUSKA

oto tytuł powieści, jaka ukaże się już w przyszłym numerze «POLAKA WE FRANCJI». Przedstawia ona dzieje biednej, upośledzonej cielesnie istoty, której wyrzekli się nawet rodzice jej, przenoszący całą swą miłość na drugą córkę. Jednak duchowe zalety GARBUSKI zwyciężają wreszcie, usuwają uprzedzenia, a nawet rodziców zmuszają do szukania oparcia u niej.

Powieść czyta się jednym tchem, a wszystkim, których los upośledził, przynosi prawdziwe ukojenie.

Chcesz ją przeczytać od początku do końca — odnów prenumeratę na ostatni kwartał bieżącego roku, albo zaabonuj natychmiast «POLAKA WE FRANCJI». Prenumerata miesięczna wynosi tylko trzy franki. Pisz zaraz pod adresem: «POLAK WE FRANCJI» — 263-bis, Rue St. HONORE

PARIS (1^e)

Przeszkody

Jednak przyznać trzeba, że z zamążpójściem panie Jadzi nie wiedzie się zupełnie.

Bo gdy kilka lat temu doszli oboje z panem Romanem do porozumienia i zdecydowali, że żyć bez siebie nie mogą, okazało się, iż uposażenie narzeczonego jest za małe, aby mogło starczyć na utrzymanie rodziny.

Wobec tego panna Jadzia postarała się również o zajęcie biurowe i zdawało się, że szczęście obojga już jest bliskie.

Tymczasem wyłoniła się nowa, wprost niemożliwa do zwalczenia przeszkoda — brak mieszkania.

Panna Jadzia nie miała własnego pokoju i sypiała u ciotki w stołowym na otomanie, pan Roman zaś odnajmował niewielki pokój na Powiślu, ale gospodyni ani słuchać nie chciała, aby sublokator wprowadził do swego mieszkania małżonkę.

Ponieważ nie było innego wyjścia, postanowili oboje odkładać ze swoich skromnych pensyjek co miesiąc po kilka złotych i żyli nadzieją, że po dniach wielu i po latach wielu uzbiera się w ten sposób fundusik na kupno bodaj najskromniejszego mieszkania.

Ten na pozór bezterminowy okres oczekiwania skrócił się nagle, gdy dzięki niepomysłnym konjunkturkom komorne raptownie staniało i mieszkań do wynajęcia znalazło się bez liku.

Pan Roman zręcznie się uwinął i znalazł dość tani lokal, akurat odpowiedni i położony w niezłym punkcie miasta.

Gdy uradowany przybiegł z tą nowiną do narzeczonej, nalegając, że trzeba mieszkanie zadatkować i pomyśleć o zapowiedziach, usłyszał od panny Jadzi:

— Nic z tego, panie Romku.

— Dlaczego, najdroższa?? — zawołał, zaskoczony tą nagłą decyzją.

— Bo nie.

— Ale czemu?

— Czyż pan nie wie o tem, że skoro zostanę mężatką, to stracę posadę? A z czego wówczas będziemy żyli?

— To prawda, najdroższa. Ale co robić?

— Cześć.

— Na co?

— Aż oboje zostaniemy zemerytowani, bo wówczas żadnych już chyba przeszkód nie będzie. Prawda?

Aramis

W Londynie odbyła się «konferencja okrągłego stołu» w sprawie Indyj, w której wziął udział sławny dziś przywódca ludu indyjskiego, Mahatma Gandhi

KĄCIK PRAWNY

WYPADKI SAMOCHODOWE

Przy wypadkach przy pracy sąd nie interesuje się z czyjej winy nastąpił wypadek bo za okaleczenie przy pracy zawsze pół winy ponosi pracodawca, a drugie pół winy okaleczony robotnik i dlatego w czasie okaleczenia przy pracy robotnik otrzymuje tylko połowę zarobku i rentę ma obliczoną także od pół zarobku.

Zupełnie inaczej przedstawia się sprawa wypadków samochodowych, gdzie sąd najprzód bada z czyjej winy nastąpił wypadek a dopiero po znalezieniu winowajcy ustala odszkodowanie.

Jeżeli sąd stwierdził, że szofer ponosi winę za wypadek, to asekuracja musi płacić okaleczonemu cały zarobek i odszkodowania oblicza na podstawie całego zarobku, gdy natomiast sąd uzna, że winę za wypadek ponosi okaleczony, to wówczas ofiara wypadku nie otrzymuje nic. Dlatego też podstawą przy wypadku samochodowym jest zeznanie świadków i ankietę spisana przez policję.

Prezesi powinni na zebraniach zwrócić uwagę członkom, że gdyby ktokolwiek uległ wypadkowi samochodowemu lub kolejowemu to powinien natychmiast zawiadomić policję, dopilnować świadków i nie podpisać dokumentów, których nie rozumie.

KONKURS NA NAJKRÓTSZE NAZWISKO

Nowy natóg rekordów ogarnął Stany Zjednoczone od chwili, gdy w ub. miesiącu zmarł w Coldwater, w stanie Michigan, niejaki p. H. P. Re, który za życia szczycił się posiadaniem najkrótszego rzekomo nazwiska w całej konfederacji. Gdy tylko jednak prasa wspomniała o tych roszczeniach nieboszczyka, wystąpił szereg osób, twierdząc, że posiadają i one podobny «rekord». Pierwszym zgłaszającym się był p. J. Ur, z Torrigton w Konnectencie, wkrótce potem zgłosili się bracia E. i J. Ek z Duluth w Minnsota, policjant S. Sy, rolnik A. Ty i pan Au, wszyscy ze stanu Jawa. Wszystkie te wymienione kandydatury pobił jednak rzeczywisty posiadiciel najkrótszego chyba nazwiska na całym świecie, który w Chicago telegraficznie zastrzegł sobie tytuł rekordmana. Jest nim Aleksander A, mieszkający w Elston Avenue w Chicago, a którego nazwisko znajduje się na czele książki adresowej i telefonicznej w Chicago. Trudno — zdaniem prasy — będzie znaleźć konkurenta, mogącego pobić człowieka posiadającego nazwisko z jednej tylko litery alfabetu.

OGRANICZENIA IMIGRACYJNE W BRAZYLJI

Wobec akcji oszczędnościowej rządu prowiz. Brazylii dep. zaludnienia w Rio de Janeiro, któremu podlegają wszystkie sprawy z dziedziny imigracji i kolonizacji, zniósł ostatnio wolne przejazdy na okrętach i kolejach brazylijskich dla imigrantów, udających się do różnych stanów Brazylii. Zarządzenie to dotyczy wszystkich imigrantów bez wyjątku i odbija się również na imigrantach polskich i ich rodzinach, które dotychczas zawsze korzystały po przyjeździe do Brazylii z przejazdów darmowych do miejsca przeznaczenia.

NA POMOC OŚWIATOWĄ ZŁOŻYLI:

ST. PRIVAT (Moselle). Hoelm Filip 5 fr., Radek Piotr 1 fr., Laur Jan 1 fr., Byczek Jan 1 fr., Majewski 1 fr., Zieliński 1 fr., Guzik 1 fr., Opaciuch 2 fr., Zagwiński 2 fr., Pabijan 3 fr., L'huillewicz 1 fr. 50 cts., Michalewicz 2 fr., Smiarowski 2 fr., Zdrodowski 1 fr., Rynkiewicz 1 fr., Marecki Józef 2 fr., Waliński 2 fr., Walkowiak 1 fr. 40 cts., Regniszewski 2 fr., Chrościk 2 fr., Staniuch 1 fr., Leśniak 2 fr., Brewczyk 2 fr., Tomaszewski 1 fr. 40 cts., Adamezyk 1 fr., Lawenec 1 fr., Wroński 1 fr., 25 cts., Taczala 2 fr., Belunke 1 fr., Jamis 1 fr., Borik 1 fr., Dołęgowski 2 fr., 50 cts., Sieja Bronisław 2 fr., Gnora 1 fr., Wajdzik 1 fr., Kempa 1 fr., Głowacki 1 fr., Smorag 2 fr., Dawidowska Marta 1 fr., Wanat 1 fr., Kowalski 2 fr., Sagadin 1 fr., czyk 2 fr., Pawłowski 1 fr. ków: zrrli., anAnton ealnioela Pawełkiewicz 1 fr., Kołodziej 1 fr., Lemanowski 1 fr., Nowak 2 fr., Włodarczyk 2 fr., Pawłowski 1 fr., Kołodziej 1 fr., Głowik 1 fr., Pawluch 1 fr., Szaruna 2 fr., Kruszyńska 1 fr., Stempień 2 fr., Pawluch 2 fr., Kroszeński 1 fr., Hoffman 2 fr., Burtyń 3 fr., Bruszwa 2 fr., Perzyna 2 fr., Szalek 2 fr., Cwiertniak 2 fr., Prokojew 1 fr., Serulak 5 fr., Krotewski 1 fr., Passeron Józef 2 fr., Masson 4 fr., Fuks 2 fr., Kamoś 2 fr., Bednarz 2 fr., Młynek 1 fr., Rogodziński 1 fr., Formiński 1 fr., Szczuka 1 fr., Wałek 1 fr., Pietoń 1 fr., Odrowąż 3 fr., Witek 2 fr., Walczak 1 fr., Idodon 3 fr., Walentin 1 fr., Bütte Adolf 1 fr., Szymański Stanisław 1 fr., Szymański Józef 1 fr., Nowak 1 fr. Razem zebrano 140 franków 50 cent. Zebrało Katolickie Towarzystwo Robotników Polskich Wzajemnej Pomocy w St. Privat.

Wszystkim ofiarodawcom Zarząd Główny P. O. składa serdeczne: «Bóg zapłać!»

II SKIERKI Z ŚWIATA I Z KRAJU

J. LEONAKOWSKI

GORZEJ NIŻ PIES...

Do Wilna nadeszły wiadomości, że bolszewicy aresztowali i internowali w Krajsku i Kołoniach włościan, którzy w ostatnich dniach zbiegli z Polski w przekonaniu, że w Sowietach znajdą raj, o jakim im mówili agitatorzy komunistyczni. Mimo obietnic, że otrzymają oni przydział ziemi, włościan-zbiegów użyto do przymusowych prac rolnych i leśnych, gdyż miejscowi chłopcy uprawiają sabotaż i nie chcą pracować przy zbiorach. Ponieważ miejscowymi siłami nie sposób było zwieźć zboże do kolektywów, zainicjowano werbunek naiwnych na pograniczu Polski. Niektórzy ze zbiegów zdołali się przedostać napowrót do Polski i ci opowiadają, że przekonali się naocznie o skrajnej nędzy wśród włościan w Sowietach. Chłop sowiecki po tamtej stronie granicy, żyje według opowiadań podwójnych uciekinierów, gorzej niż pies w zabudowaniach najbiedniejszego polskiego rolnika.

Sądzić należy, że te wiadomości skłonią ewentualnych dalszych amatorów rajów bolszewickiego wśród włościan na pograniczu, do zaniechania zamiarów ucieczki do Rosji sowieckiej.

BOHATERSTWO KOMSOMOLCÓW

Z Omska donoszą, iż grupa młodzieży komunistycznej, która przybyła na stację rzekomo dla oczyszczenia toru kolejowego, otworzyła 19 wagonów znajdującego się na stacji pociągu towarowego i zarabowała 8 bel towarów łokciowych, 2 skrzynie z obuwem, 5 worków cukru, 3 skrzynie mydła, 4 skrzynie herbaty, 3 skrzynie z tytoniem, papierosami, 3 skrzynie z wódką i t. d.

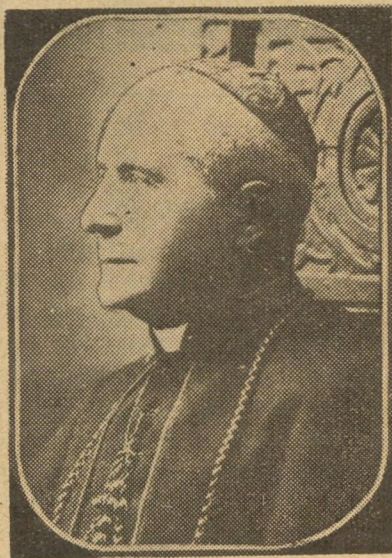
Część zrabowanego towaru odebrała milicja sowiecka, większa część zginęła bez śladu.

ILE WYDAJĄ STANY ZJEDNOCZONE NA WALKĘ Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Według raportu komisji, badającej sprawę sądownictwa w Stanach Zjednoczonych, a znajdującej się pod kierownictwem byłego ministra sprawiedliwości, Wickershama, walka z przestępczością kosztuje rocznie Stany Zjednoczone półtora milarda dolarów.

Dwie trzecie z olbrzymiej tej sumy przypada na przeprowadzenie prawa o prohibicji. Na wymiar sprawiedliwości wydaje sam rząd Stanów Zjednoczonych 53 miliony dolarów rocznie. Wydatki jednak ponoszone na ten cel przez oddzielne stany są, naturalnie, jeszcze o wiele znaczniejsze, gdyż większość przestępców sądzona jest przez sądy stanowe i odsiaduje karę w więzieniach stanowych.

Trzysta miast amerykańskich, których raporty otrzymała komisja, wydaje na walkę z przestępczością 348 milionów dolarów rocznie.

W Rzymie zmarł kard. Ragonesi, prefekt najwyższego trybunału papieskiego, t. zw. Sygnatury Apostolskiej

BRAZYLJA WYPOWIADA SIĘ PRZECIW SZKOLE « NEUTRALNEJ »

Brazylijski minister oświecenia publicznego, Campos, złożył prezydentowi prowizorycznego rządu brazylijskiego do podpisu dekret o organizacji szkolnictwa, w którym niedwuznacznie występuje przeciwko świeckiemu nauczaniu w szkołach w Brazylii. Minister Campos stanowisko swoje uzasadnia przede wszystkim tem, że istotnym celem szkoły jest nie tylko samo nauczanie, ale także wychowanie. Wychowanie jednak nie byłoby możliwe, gdyby nie dawało podstaw moralno-religijnych. Obowiązkiem państwa jest iść w tym kierunku wspólnie z rodziną. Do wniosku tego doszedł już cały szereg krajów, nawet takich, które, jak Belgja, Holandia, Włochy, przez pewien czas próbowały prowadzić szkolnictwo czysto świeckie. Wychowanie religijne w Brazylii jest tem bardziej konieczne, że prawie wszystkie kraje europejskie nie posiadają tak jednolicie katolickiej ludności, jak Brazylja.

W ROCZNICĘ ODSIECZY WIEDNIA

Dnia 13 b. m. w kościele św. Józefa na Kahlenbergu, należącym do Ks. Ks. Zmartwychwstańców, zostało odprawione uroczyste nabożeństwo na pamiątkę odsieczy Wiednia 1683 r., gdzie się szczególnie król polski Jan Sobieski ze swym rycerstwem wstawił, o obronie Wiednia i chrześcijaństwa zdecydował. Kazanie wygłosił i uroczystą sumę odprawił rektor kościoła ks. W. Niemir a także popołudniowe nabożeństwo z błogosławieństwem. W nabożeństwie wzięli udział m. in. członkowie poselstwa polskiego z postem p. Łukasiewiczem na czele i przedstawiciele konsulatu polskiego z p. Konsulem Morawskim na czele. Po naboż. odśpiewano hymn «Boże, coś Polskę».

Komuniści węgierscy spowodowali wykoślenie pociągu na linii Budapeszt-Wiedeń-Kolonja, niedaleko Bia-Torbagy na Węgrzech. Katastrofa spowodowała śmierć przeszło dwudziestu osób

KANIBALIZM W AFRYCE ZACHODNIEJ

Rząd Liberji zabrania surowo ludożerstwa, przepis ten jednak nie zdołał jeszcze wykorzenie całkowicie starych przyzwyczajęń. Misjonarz ze Stowarzyszenia Misyj Afrykańskich w Lugdunie (Ljone), o. J. Collins, po odbytej niedawno podróży po mało znanych terenach prefektury apostolskiej w Liberji opowiada, że w niektórych okolicach uderzył jego uwagę zupełny brak emmentary. Zapytani krajowcy oświadczyli, że nie chcą «przeładowywać» ziemi trupami, nie tłumaczyli jednak, co robią z ciałami zmarłych. Wyjaśnił tę tajemnicę dopiero przewodnik o. Collins'a, który zachorowawszy, w żaden sposób nie chciał dać się zbadać. Już po wyzdrowieniu, zapytany o powód swego zachowania odpowiedział, iż bał się, aby nie został zjedzony, zwyczajem bowiem w tych okolicach jest zjadanie chorych, zanim zemrą. «Był czas, — dodał przewodnik, — gdy człowiek tłusty większą miał wartość, niż pół tuzina sztuk bydła».

NAWRÓCENIE JEDNEGO Z LIBERAŁÓW FRANCUSKICH

W ostatnich czasach zanotowano we Francji nawrócenie i chrześcijańską śmierć znanego liberała, serdecznego przyjaciela Clemenceau, byłego prefekta policji, Louis Andrieux. Omawiając ten wypadek, znany autor francuski Clement Vautel pisze w «Journal'u», że nawrócenie to nie może być w żadnym wypadku przypisywane chęci zadowolenia najbliższych, lecz głębokiemu przekonaniu, uzyskanemu na podstawie czytania dzieła «O naśladowaniu Jezusa Chrystusa».

«W tym religijnym powrocie znalazł on potężną pociechę w godzinę «wielkiego przejścia». A to już jest bardzo wiele!».

ROBOTY PRZYMUSOWE W SOWIETACH

Władze sowieckie w Leningradzie przystąpiły do organizacji specjalnej szkoły selem kształcenia przodowników i dozorców kolumn robotniczych zatrudnionych przy robotach przymusowych w lasach i torfiarniach. Komisarz sprawiedliwości Krylenko, w wydanej instrukcji zaleca, by w kolumnach tych przestrzegano rygoru wojskowego, gdyż są to oddziały karne, podlegające całkowicie organom sprawiedliwości i złożone z osób nieproletarjackiego pochodzenia, oraz tych wszystkich obywateli, których deportowanie na roboty przymusowe nastąpić musiało ze względu na interesy polityczne Sowietów. W ten sposób sowiecki

komisarz sprawiedliwości, stwierdził urzędowo istnienie pracy przymusowej w Sowietach.

KATASTROFA SAMOLOTU FRANCUSKIEGO NA URALU

Otrzymało szczegóły katastrofy samolotu francuskiego w pobliżu Ufy, gdzie znaleźli śmierć lotnicy Le Brix i mechanik Mesmin.

Katastrofa wydarzyła się na łące w miejscu, gdzie rzeka Tanypa wpada do rzeki Białej. Zwłoki zabitych lotników pochowano tymczasem w pobliżu szczątków aparatu. Przy mogile ustawiono wartę honorową.

Lotnik Doret wyszedł z katastrofy bez szwanku. Według słów jego, w momencie katastrofy, aparat prowadził mechanik Mesmin. Widząc zbliżające się niebezpieczeństwo, wszyscy trzej lotnicy próbowali uratować się przy pomocy spadochronów. Le Brix nie zdołał się jednak uchronić z pasów ochronnych, a Mesmin zaplątał się w sznury spadochronu i nie mógł uwolnić się od spadającego aparatu.

LOTNICY NIEMIECCY ZGINĘLI W DRODZE DO AMERYKI

Lotnicy niemieccy Rody i Johansen, którzy wystartowali w niedzielę z Lizhony w kierunku Ameryki na samolocie «Junkiersa», zaginęli. Ostatni raz widziano lotników w poniedziałek w południe w okolicach wysp Azorskich.

Na wybrzeżu amerykańskim, od wczesnego rana, oczekują lotników liczne straże torpedowców nadbrzeżnych. Wszystkie wielkie miasta i lotniska, położone przy wybrzeżu, zorganizowały służbę wywiadowczą, oświetlając w nocy i wieczorem lotniska. Lotnicy, którzy posiadali zapas paliwa i benzyny na ogółem 48 godzin lotu, powinni byli około godz. 4.30 przybyć do Ameryki. Istnieją uzasadnione obawy o los lotników.

KOMUNIKAT T-WA MIŁOŚNIKÓW SCENY

Zarząd T-wa Miłośników Sceny Polskiej w Paryżu, zawiadamia Sz. Członków i Sympatyków, o Zebraniu Nadzwyczajnem Towarzystwa, które odbędzie się w niedzielę dnia 27. września 1931 r. o godz. 9-tej wieczorem w kawiarni «Antoine» — 23, rue St. Denis, Metro: St. Denis.

Sprawy bardzo ważne.

Zarząd

W Austrii Dr. Pfriemer, szef organizacji wojskowej Heimwehr, spowodował «pucz» przeciw rządowi wiedeńskiemu. Zamach stanu jednak się nie udał, a Dr. Pfriemer ratował się ucieczką. U góry: Dr. Pfriemer, na dole: Dr. Rauter, biorący udział w «puczu», został jednak aresztowany

Odpowiedzi redakcji

Brosz Ignacy: Pieniądze otrzymaliśmy. Gazeta opłacona do końca b. roku. Dziękujemy.

Spaczek Marcin: Pieniądze nadeszły. Gazeta opłacona do końca b. roku.

Berger Józef: Gazeta opłacona do końca b. roku. Dziękujemy.

SPRAWY DUSZPASTERSKIE

Ks. ZIEMSKI

27 września **Mont-St.-Martin** 7-8.30 spowiedź, 3.30 msza św., kazanie; **Houssigny** 10-11 g. spowiedź, 11 g. msza św., kazanie; **Saulnes** 18 g. nieszpory, kazanie; 28 września **Saulnes** 7-8 g. spowiedź, 8 g. msza św.; 29 wrz. **Herseange** 7-8 g. spowiedź, 8 g. msza św., kazanie.

Ks. UNSZLICHT

26-28 września: Oquerre.

2-5 października: Pargny-sur-Saulx (Marne), gdzie będzie poświęcenie nowej kaplicy w dzielnicy robotniczej.

10-12 października: Villeparisis (S. et M.)

17-18 października: May-en-Mulhen (S. et M.)

18-19 października: Fosse-Martin (S. et M.)

WIELKI DZIEŃ KATOLICKI

odbędzie się w dniu 18-go października w Arras

W dniu tym odbędzie się uroczyste nabożeństwo, które odprawi Ks. biskup Dymek z Poznania, przybywający w zastępstwie J. E. Ks. Prymasa Polski.

Protektorat nad zjazdem przyjęli Ks. biskup Duloit z Arras, p. Mazurkiewicz, konsul z Lille, ks. prałat Łagoda rektor Pol. Misji Katol. we Francji.

Dokładny program zjazdu ogłoszony będzie w najbliższych dniach.

Już dzisiaj apelujemy do wszystkich rodaków, szczególnie z Nord i Pas-de-Calais, by na zjazd ten się przygotowali. Towarzystwa katolickie i narodowe przybędą ze sztandarami.

Zarząd. Zjedn. Pol. Tow. Katol.
we Francji

ZDROWIE

**SIŁY I ZDOLNOŚĆ DO PRACY, ODMŁODZENIE
FIZYCZNE I DUCHOWE ZDOBEDZIESZ ZA POMOCĄ
sławnego lekarstwa KALEFLUIDU**

KALEFLUID, wyciąg z jąder gróźcołów młodego zwierzęcia, a więc środek naturalny, nie chemiczny, stosowany jest przez doktorów całego świata i został wynagrodzony 5 złotymi medalami i 5 grands prix na wystawach higienicznych w Paryżu, Londynie, Rzymie, Brukseli i Florencji, albowiem za 30 lat swego istnienia wyleczył i uratował miliony ludzi.

KALEFLUID jest potężnym środkiem wzmacniającym siły i nerwy.

KALEFLUID nasycza organizm życiotwórczymi WITAMINAMI i HORMONAMI, które czyszczą krew, wydala ją z niej szkodliwe zatrucia, usuwają przyczyny chorób.

KALEFLUID przywraca normalne działanie żołądka, trawienie, wątroby, serca, płuc, nerek i organów oddechów.

KALEFLUID wywołuje apetyt, niszczy małokrwistość, zwalcza niezdolność i oddala starość, a nawet śmierć.

Spróbuj **KALEFLUID** a po kuracji także zdobędziesz zdrowie i siłę, odzyskasz znów radosną i młodzieńczą energię.

PRZECZYTAJ Z UWAGĄ CO PISZĄ WYZDROWIENI:

Jan Trybus, Boucherie, 11, rue Florent Evrard, a Billy Montigny (P. de C.): «Donoszę uprzejmie, że lekarstwo, które używam już od 2 miesięcy zupełnie dobrze działa na moją chorobę żołądkową oraz pod względem nerwowym odczuwam zupełnie poprawę mego zdrowia; taksamo chcąc się przekonać lepiej, poleciłem lekarstwo takowe zażywać mojej czeladzi, którzy pod nawałem pracy niejednokrotnie byli wycieńczeni, a co gorsza, nie mając żadnego apetytu, odczuwali, że siła w nich ginie; a więc po miesięcznej kuracji już zauważyliśmy na twarzach rumieńce i poprawę apetytu i normalne pracowanie żołądka».

Jan Salomon, zam. w Uckange, 131, rue de l'Eglise (Moselle) pisze: «Po otrzymaniu owego cudownego lekarstwa i po użyciu jego, ogromnie mi poskutkowało i zupełnie wyzdrowiałem. Wobec czego zasylam serdeczne podziękowania za owe cudowne lekarstwo, którego użyłem 4 flakony, ponieważ czułem się bardzo chorym, mając zaziębiony żołądek od 18-go roku, a po użyciu KALEFLUIDU polepszyło mi się i jestem zdrow».

BEZPŁATNIE I FRANCO wysyła się po polsku najlepszą metodę leczenia i odmładzania oraz powrotu do zdrowia.

KALEFLUID znajduje się w aptekach i wysyła się **CONTRE REMBOURSEMENT**. Piszcie pod adresem:

F. KALEFLUID, 49, rue Balagny, Paris (17)

LECZNICA POLSKA W PARYZU

Urządzona według nowoczesnych wymagań nauki
90, rue Faubourg St.-Martin, tuż obok Gare de l'Est

Métro: Gare de l'Est lub Chateau d'Eau. — Liczne tramwaje i autobusy.

Diatermia, lampa kwarcowa, leczenie elektrycznością. Prześwietlanie promieniami Roentgena. CHOROBY WEWNĘTRZNE, REUMATYZM HEMOROIDY i ŻYLAKI. NIEGOJĄCE SIĘ OWRZODZENIA, CHOROBY WENERYCZNE, tryper szankier, syfilis... choroby krwi, niemoc płciowa. — CHOROBY KOBIECE. — Badanie krwi i moczu.

LECZNICA ODPOWIADA NIEZWŁOCZNIE NA ZAPYTANIE LISTOWNE

Godziny przyjęć: codziennie od 9—8-ej wieczorem za wyjątkiem pory obiadowej (12-2) w niedziele i święta od g. 9—12 i od 2—4 po południu w piątek przyjęć nie ma.

Jeżeli nie możecie osobiście zgłosić się do lecznicy, napiszcie a lecznicę, wyśle wam natychmiast wszystkie wskazówki po przysłaniu znaczka pocztowego (50 ctm) bezpłatnie.

ADRESOWAĆ: LECZNICA POLSKA 90, rue du Faubourg St.-Martin — PARIS X.

Wózki dla dzieci i maszyny do szycia naszego wyrobu będą wam dostarczone po wpłaceniu raty 50 fr., reszta w 10 ratach miesięcznych.

ROWERY

z gwarancją 3-letnią są u nas do nabycia na tych samych warunkach. Żądajcie katalogu i objaśnienia — W JĘZYKU POLSKIM —

HARMONJE RĘCZNE ORAZ BANDONJE

doborowej jakości są u nas do nabycia na tych samych warunkach. — SPECJALNOŚĆ:

KLARNETY, FLETY I FUJARKI. — Pisać do: FAUVET et CIE, 44, rue Jeanne d'Arc, PARIS (13°)

Rowerzyści

Po wpłaceniu pierwszej raty w sumie 50 franków możecie otrzymać rower "ALBER" z trzyletnią gwarancją Informacje i katalog na życzenie

CYCLES ALBER

59, rue Baudricourt, PARIS (13°)
Skład otwarty również w niedziele

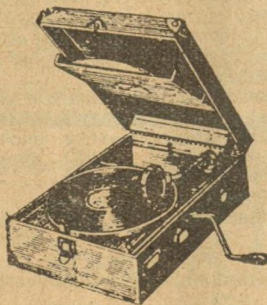
GRAMOFON „ALBER“

Za opłatą 1-szej raty 60 fr. otrzymacie natychmiast ten APARAT

ILUSTROWANY KATALOG WYSYŁAMY BEZPŁATNIE NA ŻĄDANIE

Credit MONDIAL

59, RUE BAUDRICOURT 59
PARIS (13°)
OTWARTE W NIEDZIELE

ZEGAREK W SOLIDNEM WYKONANIU Z PIĘCIOLETNIA GWARANCJĄ — CHODZĄCY BEZ PREZRWY 36 GODZIN

CENA RECLAMA 25 fr.

Dla mężczyzn	25 fr.
Trzy zegarki	73 »
Lepszego gatunku	29 »
Trzy zegarki	85 »
Dla pań	45 »
Z bransoletką dla mężczyzn	35 »
Za trzy	103 »
Dla pań 40 fr., za 3 zegarki	118 »

SWIECĄCY PIĘĆ FRANKÓW WIĘCEJ WYSYŁKA ZA ZALICZKĄ POCZTOWĄ

—: W niedzielę również otwarte —: HORLOGERIE LUMIERE, 11, rue du Pont Louis Philippe. — PARIS.

«Polak» kosztuje miesięcznie 3 fr. kwartalnie 9 fr., półrocznie 18 fr.

WYTNIJ I POŚLIJ!

Zamawiam gazetę «POLAK we FRANCJI» na czas 3 miesięcy, 6 miesięcy, rok. (Niepotrzebne należy skreślić).

Imię i nazwisko:

dokładny adres:

Włóż do koperty, adresuj: «POLAK WE FRANCJI», 263bis, rue St. Honore, — PARIS (1°), nałep znaczek pocztowy za 50 cent. i wrzuc do skrzynki pocztowej.

Czytając gazetę «Polak we Francji», pismo katolickie, które jest jedynym przyjaciele wychodzący. Tygodnik bogato ilustrowany, podaje codziennie wiadomości z kraju, świata, powieści i wiadomości z wychodźstwa

KLINIKA GARE DE L'EST 9, RUE DES PETITS HOTELS, — PARIS — (Métro : Gare de l'Est).

LEKARZE SPECJALISCI LECZĄ NASTĘPUJĄCE CHOROBY:

Z O Ł A D K A

KISZEK Choroby te rozpoznaje się tylko promieniami X i
I WĄTROBY my leczymy je specjalnymi sposobami:

Również gwarantujemy wyleczenie następujących chorób:

WENERYCZNE

CHOROBY KOBIECE SPECJALNOŚĆ GARDŁA, UCHA, NOSA

Promienie X, Ultra Fioletowe Elektryczność i dżatermia. Codz. od 9-12 i od 2-8.30, niedz. i św. od 9-12.

Co czwartki przyjęcia dla dzieci i uczącej się młodzieży.

Mówi się po polsku, rosyjsku i niemiecku. — Przyjezdni z prowincji otrzymają zniżkę. — Assurance sociales.

Centrala książki Polskiej we Francji

KSIAŻKI

czasopisma

NUTY

na wszel. Instrumenta

OBRAZY

kartki, dyplomy

PLYTY GRAMOF.

i patef. polskie

Zamawiajcie przez : **KSIĘGARNIE POLSKĄ**

Gebethner et Wolff

123, Bd. St. Germain — PARIS VI.

Najkompletniejsze katalogi, spisy, informacje, wykazy sztuk teatralnych, nut na orkiestry, instrumenty, chóry dostarcza się bezpłatnie.

Wszelkie zamówienia listowne uskutecznią się naj sprawniej — odwrotną pocztą.

Wypożyczalnia książek polskich.

TOUS LES LIVRES ET JOURNAUX POLONAIS.

Dr RYPKO i dawn. Dr VIALARD

POLSCY DOKTORZY SPECJALISCI

17, Rue Reaumur, — Paris.

Telefon: Archives 54-27.

Métro: Reaumur-Sebastopol lub Arts-et-Metiers, lub Temple, lub République, w pobliżu dworców kolej Nowe i radykalne sposoby leczenia elektrycznością serum, zastrzykami, CHOROBY weneryczne i dróg moczowych. Syfilis. Tryper. Szankier. CHOROBY krwi, skórne, niemoc płciowa. CHOROBY nerwów serca, płucne, żołądka i brzuszne. Bóle i reumatyzmy. BADANIE krwi, moczu, ropy itp.

Codziennie od 9 rano do 9 wiecz. W niedzielę od godziny 8 rano do 1 popołudniu.

Dla robotników i urzędników ceny zniżone.

— Mówi się po polsku, francusku, niemiecku. — Leczy także na koszt Kasy Chorych (Assurance Soc.)

NADESZŁY SPIEWNIKI KS. SIEDLECKIEGO !

Cena 25 franków. Ostatnie wydanie jubileuszowe w płóciennnej oprawie. — Zamów zaraz w księgarni POLAKA WE FRANCJI. — Księgarnia poleca również książki do nabożeństwa w ładnej, skórkowej oprawie, od 12 do 20 fr. Piszcie pod adresem: POLAK WE FRANCJI, 263-bis, rue Saint Honore — PARIS 1.

Chcesz się nauczyć szybko czytać, pisać i

mówić po francusku, kup **S Ł O W N I K I R O Z M Ó W K I**. Cena 2 książek 40 fr

Jeżeli nauczysz się 2 słowa po francusku dziennie, do roku będziesz już władał tym językiem.

Adresować zamówienia należy:

POLAK WE FRANCJI, 263-bis, rue St. Honoré, Paris 1

WA ---- WA

wystarczy zastąpić powyższe kreski 4 literami, aby znaleźć nazwę miasta polskiego. Pierwszy 1.000 czytelników, który przysłał rozwiązanie do

«SUPERPHONE», 58, rue Clisson, Paris (13)

wygra bezpłatnie tytułem reklamy gramofon. Na odpowiedź załączyć kopertę z Waszym adresem i znacznikiem za 50 centimów

Najstarszy polski sklep

założony w roku 1909

Bizuterji Zegarków i Instrumentów Muzycznych

ARMAND

Pod Zarządkiem
Marii Wdzyńskiej

POLECA RODAKOM :

Zegarek doskonale chodzący z 5-letnią gwarancją stalowy lub niklowy	55 fr.
Zegarek, czarny lub niklowy, 15 rubinów	75 fr.
Zegarek, nakręcany co 8 dni, czarny lub niklowy	95 fr.
Zegarek firmy Lip czarny lub niklowy, mechanizm ancre 15 rubinów	145 fr.
Zegarek, srebrny, mechanizm zbardzo staranny	125 fr.
Zegarek, damski, czarny lub niklowy	75 fr.
Zegarek, damski, srebrny, bardzo ładny	95 fr.
Zegarek, srebrny, płaski, bardzo elegancki mechanizm ancre, 15 rubinów	185 fr.
633 Budziki	48 — 38 — 30 fr.
235 Harmonje w najlepszym gatunku, 10 tonów, 4 basy. — 31 tonów, 12 basów 425 fr. 21 tonów, 8 basów	150 fr. 225 fr.
248 Harmonijki ustne, Koncertowe, 64 tony, 26 fr. 80 tonów	36 fr.
342 Fonografy	325 fr. 375 fr. 425 fr.
457 Skrzypce w dobrym gatunku, w pudle 200 fr. 235 fr. 265 fr.	
304 Przyrząd do ostrzenia brzytwy w futerałach	6 fr. 10 fr.
317 Brzytwa w doskonałym gatunku	20 fr. 24 fr. 30 fr.
412 Grzebienie z prawdziwego rogu, mocne	7 fr. 9 fr. 12 fr.
447 Szczotki do włosów	10 fr. 12 fr. 14 fr.
502 Lusterka w niklowych ramkach	18 fr.
201 Mydło do golenia w metalowym futerałach	4 fr.
907 Scyzoryk 2 ostrza i korkociąg, cały stalowy	8 fr. 12 fr.
612 Maszynka do strzyżenia włosów	49 fr. 55 fr.
Pędzle do golenia w doskonałym gatunku	6 fr. 9 fr. 12 fr.
Bindy do włosów	4 fr. 6 fr.

Do Każdego zegarka dołączony jest dla czytelników POLAKA WE FRANCJI ładny łańcuszek bezpłatnie. Wysła się po otrzymaniu przekazu pocztowego (mandat-poste), który należy nadesłać należy pod adresem ;

ARMAND

4, rue des Archives
PARIS (4^e)

Powyższy adres można wyciąć i nakleić na kopertę. — Opakowanie i przesyłka bezpłatnie. — Jeżeli macie trudności z wysyłką pieniędzy to napiszcie do nas nadmieniając jaką nam sumę przelać chcecie a dostarczymy wam gotowy przekaz pocztowy który wystarczy oddać na pocztę i wpłacić wymienioną kwotę.

Katalogi wysyłamy bezpłatnie

DUŻO ZARABIAĆ

MOŻE TYLKO

ZDROWY CZŁOWIEK

PISZCIE Z ZAUFANIEM DO DOKTORA KOŁOMBA, KTÓRY WYŚLE WAM
SKUTECZNE LEKARSTWO NA WSZELKĄ CHOROBY I NA WENERYCZNE.

WYZDROWIENIE

Wielmożny Panie Doktorze!

Serdecznie dziękuję, za Pańskie cudowne lekarstwo tak dobrze działające na mój żołądek, na który cierpiałem już przeszło rok, jeździłem do doktorów i mi nie pomogło. Stale miałem bóleści nerek i żołądka i już nie mogłem pracować teraz wszystkie bóleści i dolegliwości ustały. Stolicę mi się poprawiły od Pańskiego cudownego lekarstwa.

Z szacunkiem
Mychajłyszyn, 43, rue de la Foie Joseuf.

Wielmożny Panie Doktorze!

Miałem chroniczny bronchit i kaszlałem od kil-

BROSZURĘ LECZENIA I KATALOG LEKÓW WYŚŁA MY BEZPŁATNIE

ku lat. Od pańskiego Elksiru zdrowia i pigulek czuje się lepiej, kaszel już tak mnie nie męczy i pluje mniej

Dziękuję z poważaniem

NOWAK, Liverdun pres Nancy

Szanowny Panie Doktorze! Miałem reumatyzm, który mnie męczył sześć lat. Tak nie wiem, gdzie się podział. Jestem zdrow i mogę pracować. Składam serdeczne podziękowanie doktorowi za wasze cudowne leki i maść.

Kobyłka Stefan, Belleherbe (Doubs).

Mal. Karol Perron.

Adresować: Dr. A. KOŁOMB, 8, rue François Coppée — PARIS (15e)

PIERWSZA POLSKA SZKOŁA

Samochodów Ciężarowych i oskowych im. HALLEPA w PARYŻU

ADRES:

35, rue Boissy d'Anglas, 35. — W podwórzu domu Nr. 9, 4-sze piętro.
Metro: Madeleine lub Concorde. Telefon: Flysees 60-91.
AUTO-ECOLE. — PARIS (8e).

Rekomendowana przez Komisję Egzaminacyjną w r. 1922

WYUCZA PROWADZENIA SAMOCHODAMI OSOBOWYMI I CIĘŻAROWYMI (KAMIONAMI)

Jedyna szkoła, która posiada własne biuro a nie daje informacji w kawiarniach, jak to inne szkoły polskie w Paryżu czynią. Dla wygody uczniów, pracujących u Renault i Citroena, szkoła daje lekcje w Porte de Versailles. Jeżeli chcesz polepszyć swój byt, mieć pewny i stały zarobek, zarabiając dwa razy więcej niż na roli lub w fabryce, ucz się szoferstwa. Tylko ten fach może Ci zabezpieczyć codzienny kawałek chleba. Nie namyślaj się długo, zgłoś się do naszego biura, lub napisz do nas i my Ci wyślemy od razu bezpłatnie szczegółowe informacje. Tylko nasza szkoła, która jest najznakomitszą i pełnomocną we Francji i w Polsce, może Cię wyuczyć w 14 dniach jazdy i mechaniki wraz z przejściem egzaminu i otrzymaniem «Prawa Jazdy» i dyplomu Szofera-Mechanika w języku polskim i francuskim; który daje możliwość do otrzymania dobrej posady. Znajomość francuskiego nie jest obowiązkowa. UWAGA: Uczniom, którzy nie mogą zaraz przyjechać, wysyłamy pocztą kurs lekcji teoretycznych. Ci zaś, po zaznajomieniu się z tym kursem, przyjeżdżają na lekcje praktyczne. Przyjeżdżnym z prow. zapewniamy tanie mieszk. Uczniom po zdaniu egzaminu w naszej szkole często dajemy posady szoferów i do traktorów, we Francji i w Polsce, polepszając ich byt. Za 1930 r. szkoła dała około 400 posad dla szoferów. Zapisy codziennie od godziny 9—12 i od 2—7 w. W niedzielę od godz. 9 rano do 5 popoł.

Polski Zakład Lecznicy

pod dyrekcją Dra Kocho,
docenta Uniwersytetu

79, RUE TURBIGO, PARIS

Metro Republique
i Temple.

Zakład ten, będący filją słynnego «Institut de France» stosuje te same metody badania i leczenia, które zjednały Instytutowi wszechświatową sławę.

CHOROBY WENERYCZNE: Tręper ostry, chroniczny Syfilis. Niemoc płciowa. Specjalna metoda leczenia.

CHOROBY KOBIECE I SKÓRNE: Zapalenie macicy, upławy, nieregularności, egzema, wrzody, psorjazy.

CHOROBY ŻOŁĄDKA I KISZEK, bóle, kwasy, wymioty, zatwardzenie. Specjal. metoda leczenia wrzodu żołądkowego i ptozy (oberwania), prześwietlenia, badania soku żołądkowego.

CHOROBY PŁUC, gruźlica, astma, kaszel, anemia. **RADJOLOGJA I ELEKTROTHERAPIA.** — Specjalna

metoda leczenia reumatyzmu i bólów neuralgicznych. Prześwietlanie prom. X. Diatermia. Lampa kwarcowa.

CHOROBY SERCA, NEREK I NERWÓW. CHOROBY DZIECI. CHOROBY OCZU, NOSA, USZU I GARDŁA.

LECZENIE HEMOROIDÓW I ŻYŁAKÓW. ANALIZY. Leczy się na koszt Assurances Sociales po taryfie

minimalnej. Odpowiada się bezpłatnie na zapytania listowne. — **PORADA 15 FRANKÓW.**

Codziennie od godz. 8 do 12 i od 5 do 8 wieczorem W sobotę zakład czynny od 9 do 12 i od 2 do 8 wiecz.

W niedzielę od godziny 8 rano do godziny 12.30.

Od blisko pięciu miesięcy są w sprzedaży we Francji polskie papierosy: **MADEN, EGIPSKIE, ZŁOTA PANI, EGIPSKIE SPECJALNE** — i zdobywają sobie coraz większe powodzenie. Rodacy, którzy dotychczas palili polskie papierosy tylko dorywczo, powinni pamiętać, że na niedzielę, święta lub też na jakiegolwiek zebranie towarzyskie, bale lub uroczystości rodzinne — należy bezwzględnie zaopatrzyć się i często wać się wzajemnie tylko polskimi papierosami. Jeśli do jakiejś miejscowości nie doszły jeszcze polskie papierosy należy o tem napisać pod adresem: «Boite Postale 77, à Neuilly sur Seine».

Polskie Biuro Podróży

Wyłączne
Przedstawicielstwo
Syndykatu Emigracyjnego
na Francję i Belgię
w zakresie
emigracji kontynentalnej

■ POLEXPRESS ■

22, Boulevard des Italiens. Paris. — (Róg rue Talbott). — Metro: Opera. — Telefon: Provence 88-55.

PODRÓŻ POCIĄGIEM SPECJALNYM TRWA JAK POCIĄGIEM MIĘDZYNARODOWYM, T. J. TYLKO 24 GODZ.
SPRZEDAŻ BILETÓW DO WSZYSTKICH WIĘKSZYCH MIAST W POLSCE.

Międzynarodowe bilety powrotne. — Dzieci do lat 4-eh podróżują bezpłatnie. — Załatwianie wiz w 1-nym dniu.
**POCIĄGI ODCHODZĄ STAŁE OPRÓCZ ŚWIAT: Z PARYŻA, LILLE I LIEGE: w poniedziałki, wtorki, czwartki
i piątki wieczór. Ze STRASBURGA: w poniedziałki, środy i czwartki.**

CENY BILETÓW WE FRANKACH FRANCUSKICH:

Paryż-Katowice	318.	Lille-Katowice	277.	Strasbourg-Katowice	280.
Paryż-Warszawa	325.	Lille-Warszawa	284.	Strasbourg-Lwów	318.
Paryż-Kraków	322.	Lille-Lwów	307.	Strasbourg-Kraków	288.
Paryż-Lwów	348.	Lille-Kraków	281.	Strasbourg-Tarnopol	327.

ZAPISY PRZYJMUJE CENTRALA W PARYŻU: 22, Boulevard des Italiens.

ODDZIAŁY:

Lyon, 10, rue Dauphine.

Strasbourg, 2-bis, rue de la Fonderie.

LILLE, 30, rue Faidherbe (w pobliżu dworca).

AGENCJE: ..

Douai, 32, rue St. Jacques.

Denain, 123, rue de Villars (Nord).

Bruay-en-Artois, 117, rue de la Republique.

Marles-les-Mines, rue Pasteur (Pas de Calais).

Avion, rue Letombe (Pas de Calais).

Valenciennes, 3, Place de Tournai (Nord).

Ostricourt, Cité d. Beaux-Arts estaminet polski(Nord)

Lens, 36, rue de la Gare (Pas-de-Calais).

Noeux-les-Mines, 254, rue Nationale (Pas de Calais).

Billy-Montigny, 127, Route Nationale.

Montceau-les-Mines, 69, rue Carnot.

(Nord).

Vendin le Vieil, rue Gustave Delory (P. de C.).

Sallaumines, 4, rue Nationale 4 Chemins.

Onnaing, 2, rue Desandrouin (Nord).

Valenciennes, 9, rue de la Veille Poissonnerie, 11.

Oignies, Comptoir Central de Change.

St. Quentin, 48, rue Thiers.

Le Havre, 21, Place de l'Hotel de Ville.

Lens, 11-bis, boulevard des Ecoles-Emile Basly.

Lens, 3, rue Thiers.

Lens, 33, rue de la Gare.

AGENCJE W BELGII: Liège, 7, rue Edouard Wacken.

CENY BILETÓW WE FRANKACH BELGIJSKICH:

Liege-Warszawa	344.	Liege-Lwów	399.
Liege-Katowice	349.	Liege-Kraków	354.

Wyjeżdżający z Liege winni nadesłać zgłoszenia i dokumenty na trzy dni przed wyjazdem.

Jadący poza Poznań zmieniają tam pociąg do miejsca, dokąd bilet wykupili.

ZĄDAJCIE ULGOWYCH BILETÓW POWROTNYCH

Bilety powrotne ulgowe, dające prawo do jazdy pociągami międzynarodowymi, nabywać można we wszystkich biurach «POLEXPRESSU» we Francji i w Belgii; w Polsce we wszystkich Oddziałach i Agenturach SYNDYKATU EMIGRACYJNEGO. — Adresy Syndykatu Emigracyjnego można otrzymać w «POLEXPRESSIE» i we wszystkich Urzędach Pośrednictwa Pracy w Polsce.

Wszyscy więc wyjeżdżający z Francji i Belgii, i którzy mają zamiar powrócić, jak również ci, którzy sprowadzają z Kraju do Francji lub Belgii, rodziny czy też znajomych, winni bezwarunkowo korzystać z tych znacznych ulg, jakie im zapewnia «POLEXPRESS»

Jadący do Poznania naszymi grupami, korzystają z 50 procent niższej kolejowych (zapółt ceny) od miejsca zamieszkania do Poznania, skąd w dalszym ciągu jadą międzynarodowymi pociągami pośpiesz. «Pollexpressu»
WYJAZDY Z POLSKI (Z POZNANIA) stale w czwartki w nocy. Wyjeżdżający winni się zgłosić do Biur Syn

dykatu, Poznań, Dworzec Odjazdowy, Poczekalnia 4-ej klasy, w dzień wyjazdu przed południem.

«Pollexpress» względnie Syndykat Emigracyjny w Warszawie wyjednywa 50 0/0 zniżkę na kolejach polskich.

PRZY ZAMAWIANIU BILETU NALEŻY NADEŚLAĆ 25 FRANKÓW ZALICZKI

ZANIM KUPICIE GDZIEKOLWIEK BILET — SPRAWDŹCIE CENY U NAS. — NA TEM TYLKO ZYSKACIE.
**WSZELKICH INFORMACYJ UDZIELAMY BEZPŁATNIE. NA LISTY ODPOWIADAMY ODWROTNA POCZTĄ.
TYLKO JADĄCY POCIĄGAMI «POLEXPRESSU» KORZYSTAJĄ ZE ZNIŻEK NA KOLEJACH POLSKICH**